

ગુજરાતી વિભંધો

ધોરણ – ૬

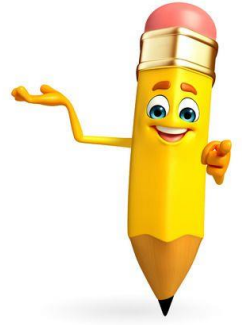

શાળાનું નામ –

૧. અનુલેખન
૨. રક્ષાબંધન
૩. વર્ષાત્રિદુ
૪. વાતલેખન
૫. સ્વાતંત્ર્ય દિન
૬. મારા ગામનું નામ પાદર
૭. શ્રુતલેખન
૮. મકરસંક્રાંતિ
૯. મેં કરેલા પ્રવાસનું વર્ણન
૧૦. માતૃપ્રેમ
૧૧. પત્રલેખન
૧૨. વિચાર વિસ્તાર

અનુલેખન

વિજ્ઞાને આપણને અનેક સુખ-સગવડનાં સાધનોની ભેટ આપી છે. તેમાં કમ્પ્યુટર વિજ્ઞાનની અદભૂત ભેટ છે. કમ્પ્યુટર દેખાવે ટીવી જેવું હોય છે. કમ્પ્યુટરમાં કી-બોર્ડ, માઉસ, મોનિટર અને પ્રિન્ટર જેવા ભાગો હોય છે. કી-બોર્ડ ટાઈપરાઈટર જેવું હોય છે. તેનાથી ટાઈપ થઈ શકે છે.

માઉસનો ઉપયોગ આકૃતિ દોરવા માટે થાય છે. વળી તેના બીજા અનેક ઉપયોગો છે. મોનિટર પર ચિત્રો જોઈ શકાય છે અને લખાણ વાંચી શકાય છે. કમ્પ્યુટર ઝડપથી લખી શકે છે અને ગણતરી કરી શકે છે. કમ્પ્યુટર પર રમતો રમી શકાય છે. કમ્પ્યુટર પર ગીતો સાંભળી શકાય છે અને ચલચિત્રો પણ જોઈ શકાય છે.

રક્ષાબંધન

રક્ષાબંધન શ્રાવણ માસના તહેવારોનો મહિનો કહે છે. શ્રાવણ માસમાં ઘણા તહેવારો આવે છે. શ્રાવણ માસની પૂર્ણિમાના દિવસે બહેનનો તહેવાર ઊજવવામાં આવે છે.

કાચા સૂતરના ધાગાની રાખડી હોય છે. તેમાં રેશમના ફૂમતા વચ્ચે મોતી હોય છે હવે તો કલાત્મક રીતે રાખડીઓ બનાવવામાં આવે છે. બહેન ભાઈને હાથે રાખડી બાંધવા ઉત્સુક છે, ભાઈ બહેન પાસે રાખડી બંધાવવા ઉત્સુક હોય છે.

વહેલી સવારે રક્ષાબંધનની વિધિ કરવામાં આવે છે. બહેન ભાઈના કપાળમાં કુમકુમ તિલક કરે છે, અક્ષત ચોઢે છે. એ પછી તે ભાઈના જમણા હાથે

રાખડી બાંધે છે. રાખડી બાંધ્યા પછી બહેન ભાઈને ગોળ ખવડાવે છે. હવે ગોળને બદલે પેંડો ખવડાવે છે. બહેન ભાઈને અંતરના આશિષ આપે છે. આ પછી ભાઈ બહેનને તેની રક્ષા કરવા તથા તેને દુઃખ કે સંકટ વેળાએ મદદ કરવાની ખાતરી આપે છે. તે ફૂલ નહિ તો ફૂલની પાંખડી રૂપે બહેનને ભેટ આપે છે. જેને 'વીરપસલી' કહે છે. આમ, રક્ષાબંધન એ ભાઈબહેનના પ્રેમનો પવિત્ર તહેવાર છે.

આ દિવસે બ્રાહ્મણો પૂજાવિધિ કરી જનોઈને બદલે છે. ઘણાં રથળે બ્રાહ્મણો નદીકિનારે જઈને જનોઈ બદલવાની વિધિ કરતા હોય છે.

‘રક્ષાબંધન’ના તહેવારને બળેવ પણ કહે છે. આ દિવસે નાવિકો સમુદ્રની પૂજા કરે છે. તેઓ સમુદ્રને નાળિયેરથી વધારે છે. તેથી તેને ‘નાળિયેરી પૂનમ’ પણ કહે છે.

આ રક્ષાબંધનના દિવસને કેટલીક સામાજિક સંસ્થાઓ પણ ઊજવે છે. આવી સંસ્થાઓ તરફથી કેટલીક બહેનો હોરિપટલોમાં જઈને દર્દીઓને હાથે રાખડી બાંધે છે. તેઓ તેમને જલદી સાજ થઈ જવાની શુભેચ્છા આપે છે. કેટલીક બહેનો જેલમાં જઈને કેદીઓને હાથે રાખડી બાંધે છે. તેમને સારું જીવન જીવવા આ પ્રસંગે પ્રેરણા આપે છે.

રક્ષાબંધન એક સામાજિક તહેવાર છે. તેની ઉજવણીમાં ભાઈ બહેનનો પ્રેમ ઝળહળે છે.

વર્ષાઋતુ

વર્ષાઋતુ વર્ષની મુખ્ય ત્રણ ઋતુઓ છે : શિયાળો, ઉનાળો અને ચોમાસું.

ચોમાસામાં વરસાદ પડે છે, તેથી તેને વર્ષાઋતુ પણ કહે છે. વર્ષાઋતુમાં આકાશ કાળાં કાળાં વાદળાંથી છવાઈ જાય છે. ઠંડો પવન ફુંકાય છે. વીજળીના ચમકારા અને વાદળાંના ગડગડાટ સાથે વરસાદ તૂટી પડે છે. આથી નાનાં-મોટાં સૌ આનંદમાં આવી જાય છે. મોર કળા કરીને નાચે છે. દેડકાં ‘ડ્રાંઉ’.. “ડ્રાંઉ”.. કરે છે.

ખેડૂતો ખેતર ખેડે છે. તે ખેતરમાં બી વાવે છે. થોડા દિવસોમાં એ બીમાંથી લીલાછમ છોડ ઊગી નીકળે છે. ઘરતી પર પણ લીલું ઘાસ ઊગી નીકળે છે. ફૂવા, તળાવ, નદીનાળાં પાણીથી ભરાઈ જાય છે.

રક્ષાબંધન, જન્માષ્ટમી, નવરાત્રિ અને દિવાળી જેવા મોટા તહેવાર વર્ષાઋતુમાં આવે છે. લોકો આ તહેવારો આનંદથી ઊજવે છે.

વર્ષાઋતુમાં કોઈ વાર ભારે વરસાદ પડે તો ઘણું નુકસાન થાય છે. અનાજ પાકતું નથી. તેને લીલો 'દુકાળ' કહે છે. કોઈ વાર તદ્દન ઓછો વરસાદ પડે છે. તેથી અનાજ પાકતું નથી. તેને “સુકો દુકાળ” કહે છે.

વર્ષાઋતુ આપણને ઘણી ઉપયોગી છે. તેથી તે મારી પ્રિય ઋતુ છે.

વાર્તાલેખન

નીચેના મુદ્દાઓને આધારે વાર્તા લખો. વાર્તાને યોગ્ય મથાળું આપો ?

(૧) એક ઝાડ – ઝાડ પર માળો – માળામાં કબૂતર રહે – ઝાડની નીચે દર – દરમાં કીડી રહે – વરસાદ પડ્યો – કીડી તણાવા લાગી – કબૂતર પાંદડું નાખ્યું – કીડી બચી ગઈ – એક શિકારી આવ્યો – કબૂતરનો શિકાર કરવા નિશાન તાક્યું – કીડીએ શિકારીને પગે ચટકો ભર્યો – કબૂતર બચી બચ

કીડી અને કબૂતર

એક ઝાડ હતું. ઝાડ પર કબૂતરનો માળો હતો. ઝાડની નીચે દર હતું. તેમાં એક કીડી રહેતી હતી.

એક વખત વરસાદ પડ્યો. કીડીના દરમાં પાણી ભરાઈ ગયું. કીડી પાણીમાં તણાવા લાગી. માળામાં બેઠેલા કબૂતરે આ જોયું. તેણે તરત જ ઝાડનું પાંદડું તોડી કીડી પાસે નાખ્યું. કીડી તરત જ પાંદડા પર ચડી ગઈ. કબૂતર પાંદડું ચાંચમાં લઈ ઊડ્યું. આથી કીડી બચી ગઈ. કીડીએ કબૂતરનો આભાર માન્યો.

થોડા દિવસ પછી ત્યાં એક શિકારી આવ્યો. તેણે કબૂતરનો શિકાર કરવા બાણ તાક્યું. કીડીએ આ જોયું. તે તરત જ શિકારી પાસે આવી અને શિકારીના પગે ચટકો ભર્યો. શિકારીના હાથમાંથી બાણ છૂટી ગયું. તે નિશાન ચૂકી ગયું. અવાજ થતાં કબૂતર ઊડી ગયું. કબૂતર બચી ગયું. આમ, કીડીએ કબૂતરનો જીવ બચાવ્યો.

બીજાનું ભલું કરવાથી આપણું ભલું થાય છે.

વાર્તાલેખન

બે બિલાડીઓ – એક રોટલો મળવો – રોટલા માટે ઝઘડવું – ન્યાય કરાવવા વાંદરા પાસે જવું – વાંદરાએ ત્રાજવાં લઈ આવવાં – રોટલાના બે ટુકડા કરવા – તોલવું – એક બાજુનું પછું નમવું – તે માંથી રોટલાનો ટુકડો ખાવો – આમ ટુકડે ટુકડે રોટલો ખાતા જવું – છેવટનો ટુકડો પણ “આ મારી મહેનતનો” કહી ખાઈ જવો – બોધ.

બેની લડાઈમાં ત્રીજે હાવે

બે બિલાડીઓ હતી. બંને ભૂખી હતી, બંને ખોરાકની શોધમાં ફરતી હતી. એટલામાં એમની નજર એક ઘરમાં પડેલા રોટલા પર પડી. બંનેએ એકસાથે રોટલા પર તરાપ મારી.

એક બિલાડી રોટલો લઈ ભાગી. બીજી બિલાડી એની પાછળ દોડી. બંને રોટલા માટે ઝઘડવા લાગી. તેવા તેઓની નજર એક વાંદરા પર પડી.

બંને બિલાડીઓ વાંદરા પાસે ગઈ. તેમણે વાંદરાને બધી વાત કરી અને ન્યાય કરવા વિનંતી કરી.

વાંદરાને બિલાડીઓ પાસેથી રોટલો પડાવી લેવો હતો. તેણે એક ચુકિત વિચારી કાઢી. તે ક્યાંકથી ત્રાજવાં લઈ આવ્યો.

વાંદરાએ રોટલાના બે ટુકડા કર્યા. તેણે ત્રાજવાનાં બંને પદ્ધામાં એક-એક ટુકડો મૂકી ત્રાજવાની દાંડી ઊંચી કરી. જે પછું નમ્યું તેમાંથી રોટલાનો થોડો ટુકડો કાઢીને ખાઈ ગયો. પછી બાકી રહેલો ટુકડો પદ્ધામાં મૂકીને ત્રાજવાની દાંડી ઊંચી કરી. જે પછું નમ્યું તેમાંથી રોટલાનો થોડો ટુકડો કાઢીને તે ખાઈ ગયો. વાંદરાએ આમ વારંવાર કર્યું. છેવટે એક પદ્ધામાં રોટલાનો નાનો ટુકડો રહ્યો.

આ ટુકડો ‘મારી મહેનતનો’ એમ કહી વાંદરો તે ટુકડો પણ ખાઈ ગયો અને ‘હૂપ’ ‘હૂપ’.... કરતો ભાગી ગયો. બંને બિલાડીઓ બેતી જ રહી ગઈ.

આમ, બેની લડાઈમાં ત્રીજે હાવે છે.

વાર્તાલેખન (સમજદાર બકરીઓ)

એક ઝરણા ઉપર લાકડાનો સાંકડો પુલ – બે બકરીઓનું સામસામું આવવું – બંને સમજદાર એક બકરીનું બેસી જવું અને બીજી બકરીનું તેના પરથી પસાર થવું – થોડી વાર પછી બે કૂતરાઓનું સામસામું આવવું – બંને ઝઘડાળુ – બંનેનું ઝઘડવું – ઝરણામાં પડવું – બોધ.

એક ઝરણું હતું. તેના ઉપર લાકડાનો સાંકડો પુલ હતો. ચોમાસના દિવસો હતા. ઝરણામાં પાણી વેગથી વહી રહ્યું હતું. બે બકરીઓ પુલના સામસામેના છેડાથી આવી. બંને પુલની વચ્ચે ભેગી થઈ. બંને એકસાથે પસાર થઈ શકે તેમ ન હતું. પણ બંને બકરીઓ સમજદાર હતી. એક બકરી નીચે બેસી ગઈ અને બીજી બકરી તેના ઉપરથી પસાર થઈ ગઈ.

થોડા સમય બાદ બે કૂતરાઓ પુલના સામસામેના છેડાથી આવ્યા. બંને કૂતરાઓ પુલની વચ્ચે ભેગા થઈ ગયા. પુલ એટલે સાંકડો હતો કે બંને કૂતરાઓ માટે એકસાથે પસાર થવાનું શક્ય ન હતું. બંને કૂતરાઓ ઝઘડાળુ હતા. બંને કૂતરા એકબીજાની સામે ભસવા લાગ્યા. બંને એકબીજાને પાછા ધકેલવા લાગ્યા. તેમ કરતાં કરતાં બંને કૂતરાઓ ઝરણામાં પડ્યા અને પાણીના વહેણમાં તણાઈને મરી ગયા.

આ વાર્તા પરથી બોધ મળે છે કે આકૃતના સમયે આપણે સમજદારીપૂર્વક કામ લેવું જોઈએ.

પંદરમી ઓગષ્ટ (સ્વાતંત્ર્ય દિન)

પંદરમી ઓગષ્ટ એટલે સ્વાતંત્ર્યદિન. લાંબા સમય સુધી અંગ્રેજોએ આપણા દેશમાં રાજ્ય કર્યું. આપણે પરતંત્ર હતા, ગુલામ હતા. આપણો દેશ સ્વતંત્ર થાય એ માટે મહાત્મા ગાંધીજી અને બીજા નેતાઓએ પ્રયત્નો કર્યા. સ્વાતંત્ર્ય મેળવવા કેટલાય શહીદો થયા. સને ૧૯૪૭ના ઓગષ્ટ માસની પંદરમી તારીખે આપણે આઝાદી હાંસલ કરી. આ દિવસેને આપણે સ્વાતંત્ર્ય દિન તરીકે ઊજવીએ છીએ. આ આપણો

ગૌરવભર્યો રાષ્ટ્રીય તહેવાર છે. પંદરમી ઓગસ્ટ અત્યંત મહત્વનો કાર્યક્રમ દવજવંદનનો છે. દિલ્હીમાં લાલ કિલ્લા પર આપણા વડાપ્રધાન રાષ્ટ્રદવજ ફરકાવે છે. તેઓ પ્રજાજેગ સંદેશો પાઠવે છે. આપણાં શહેરોમાં તથા ગામે ગામ દવજવંદનનો કાર્યક્રમ યોજવામાં આવે છે. શિક્ષણ સંસ્થાઓ અને જાહેર સંસ્થાઓમાં પણ દવજવંદન કરવામાં આવે છે. પંદરમી ઓગષ્ટને દિવસે પ્રભાતફેરી, સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો તથા દેશભક્તિનાં ગીતોનું ગાન જેવા કાર્યક્રમો યોજવામાં આવે છે. રાત્રીએ જાહેર સંસ્થાઓની ઈમારતોને રોશનીથી શણગારવામાં આવે છે. ખૂબ બલિદાન આપીને મેળવેલી આઝાદીનું જતન કરવા પ્રતિજ્ઞા લેવાનો આ દિવસ છે. દરેકને રાષ્ટ્ર માટે પ્રેમ, ગૌરવ અને બલિદાન આપવાની ભાવના હોવી જોઈએ.

મારા ગામનું નામ – પાદર

ગઈ કાલ સુધીના ગામની એક છબિ આંખેથી ઓઝલ થતી નથી. એ છબિ તે પાદરની. ચરોતરમાં પાદરને ભાગોળ કહે છે, પણ અમારા પંચમહાલમાં (તથા દક્ષિણે ભરૂચ, સુરત તરફ) ગામના મુખ્ય પ્રવેશને પાદર કહે છે. પાદરેથી જ ગામ પરખાઈ આવે. પાદર એટલે ગામનો ચહેરો-મહોરો. માટેરી, નાળિયેરી, બેઢાળિયાં ઘરોવાળાં ગામો... એનાં મોટાં ફળિયાં... પ્રત્યેક ઘર પછીતે મોટા વાડા, વાડામાં ખળું, ઘાસનાં ફૂંધવાં. નાવાઘોવાના પથરા ને પાણીનાં માટલાં તેય પછીતે. ઊતરતે ચોમાસે, શરદના દિવસોમાં સીમ ખળે ઠલવાય ને જોતજોતામાં વાડાઓમાં બધે ડાંગર-મકાઈ-બાજરીના ઘાસનાં ફૂંધવાં મંડાઈ જાય. ગામ આવાં ફૂંધવા વચ્ચે વસેલું લાગે... ગામને પાદરે પણ કોઈકના વાડા પડતા હોય ને ત્યાંય ઘાસની ગંજીઓ કે પરાળના મોટા આંગલા મંડાયેલા હોય. લુણાવાડિયા પાટીદારોનાં આવાં ગામડાં આજેય મોકળાશથી વસેલાં લાગે છે.

પંચમહાલમાં પાદર વગરનું ગામ તમને ભાગ્યે જ મળશે. આ પાદર ગામની શોભા... બધો વટ પડે કે પાડવાનો હોય તે આ પાદરમાં... ઘણા કહેતા સંભળાય કે ‘વટ પડ્યો વડોદરે ટેસ પડ્યો ટેશને, પણ પોતાનું પાદર તે પોતાનું.’ ઘણે દા’ડે ઘેર વળતો મનેખ પણ પાદરની ધૂળમાં પગલું પાડે કે એના જીવને ટાઢક થાય. મા અને માટી બેઉ અહીં પર્યાય હોય છે. મોટા પાણાનું પાદર મોકળાશવાનું...

શ્રુતલેખન

મહાત્મા ગાંધીજીનું નામ દુનિયાભરના મહા-પુરુષોમાં મોખરે છે. ભગવાન બુદ્ધ, મહાવીર સ્વામી, ઈસુ ખ્રિસ્ત જેવા મહાપુરુષો સાથે મહાત્મા ગાંધીજીને પણ યાદ કરવામાં આવે છે. આપણે સૌ તેમને ‘મહાત્મા ગાંધીજી’, ‘બાપુજી’ જેવાં લાડીલાં નામોથી ઓળખીએ છીએ.

મહાત્મા ગાંધીજીનું નામ મોહનદાસ હતું. તેમના પિતાનું નામ કરમચંદ હતું. તેમની માતાનું નામ પૂતળીબાઈ હતું. તેમનો જન્મ ઈ.સ. ૧૮૬૯ ના ઓક્ટોબર માસની બીજી તારીખે પોરબંદરમાં થયો હતો. મહાત્મા ગાંધીજીની પત્નીનું નામ કસ્તૂરબા હતું. સૌ તેમને આદર સાથે “બા” કહીને બોલાવતા. ઘણી નાની ઉંમરમાં કસ્તૂરબા સાથે ગાંધીજીના લગ્ન થયાં હતાં. મેટ્રિક સુધીનો અભ્યાસ ભારતમાં પૂર્ણ કરી ગાંધીજી ઇંગ્લેન્ડ ગયા. ત્યાં તેમણે કાયદાનું શિક્ષણ મેળવ્યું. વકીલ થયા પછી તેમણે દક્ષિણ આફ્રિકામાં વકીલાત શરૂ કરી. એ સમયે આફ્રિકામાં કાળા-ગોરાના ભેદભાવ સામે તેમણે સત્યાગ્રહ કર્યો.

આફ્રિકાથી ગાંધીજી ભારત પાછા ફર્યા. સ્વરાજ્ય માટે તેમણે અંગ્રેજો સામે અહિંસક લડત શરૂ કરી. અમદાવાદમાં નદી સાબરમતીને કિનારે આશ્રમ બનાવી તેઓ ત્યાં રહ્યા. મીઠા પર અંગ્રેજોએ કર નાંખ્યો. આ માટે તેમણે સત્યાગ્રહ આદર્યો. તેમણે આ કાયદાનો ભંગ કરવા સાબરમતીના આશ્રમથી દાંડીફૂચ ચોળ. દાંડીફૂચના આરંભમાં તેમણે પ્રતિજ્ઞા લીધી : ‘સ્વરાજ લીધા વિના પાછો નહીં કરું.’

મકરસંક્રાંતિ

‘ઊંડે ઊંડે છે મારો પતંગ, ઊંચે ઊંચે પેલા વાદળની સંગ.’

દર વર્ષે 14 જાન્યુઆરીના રોજ મકરસંક્રાંતિનો તહેવાર ઊજવવામાં આવે છે. તે આબાલવૃદ્ધ સૌનો પ્રિય તહેવાર છે.

આ દિવસે સૂર્ય મકર રાશિમાં પ્રવેશે છે. તેથી એને ‘મકરસંક્રાંતિ’ કહે છે. આ દિવસથી સૂર્ય ઉત્તર તરફ પ્રયાણ કરતો હોવાથી તેને “ઉત્તરાયણ” પણ કહે છે.

દિવાળી પછી તરત જ ઉત્તરાયણ ની તૈયારીઓ શરૂ થઈ જાય છે. પતંગ બનાવવાની અને દોરી રંગવાની પ્રવૃત્તિથી શહેરો ધમધમી ઊઠે છે. મકરસંક્રાંતિની આગલી રાતે બજારમાં ઘણી ભીડ જોવા મળે છે. સૌ યુદ્ધની તૈયારી કરતાં હોય તેમ પતંગોને કિલ્લા બાંધવા લાગી જાય છે.

મકરસંક્રાંતિના દિવસે વહેલી સવારથી જ આકાશમાં પતંગચુદ્ધ શરૂ થઈ જાય છે. આકાશ રંગબેરંગી પતંગોથી છવાઈ જાય છે. ઠેરઠેરથી ‘કાટા...’ ‘કાટા...’ “લપેટ”. “લપેટ...” ની બૂમ સંભળાય છે. રપીકરીનો ઘોંઘાટ વાતાવરણ ને ગાજવી મૂકે છે. પતંગરસિયાઓ પતંગ ચગાવવાનો પૂરેપૂરો આનંદ માણે છે.

આ તહેવારોનું ધાર્મિક મહત્વ પણ છે. આ દિવસે ગાયોને બાજરીની ઘુઘરી અને ઘાસ નીરવામાં આવે છે. લોકો તલના લાડુમાં સિસ્કા પૂરી તે લાડુ દાનમાં આપે છે. તે ગુપ્તદાનનો મહિમા દર્શાવે છે. આ દિવસે લોકો શેરડી, બોર અને તલસાંકળી ખાય છે.

મેં કરેલા પ્રવાસનું વર્ણન

પ્રવાસ હંમેશા ચાદગાર હોય છે. પ્રવાસ દરમિયાન આપણને નવુનવું જોવા અને જણવા મળે છે. પ્રવાસની પૂર્વતૈયારી એટલી ગણતરીબંધ અને વ્યવહારુ કરવી કે જેથી શરૂથી અંત સુધી ક્યાંય જરા પણ અગવડ કે મુશ્કેલી પડે નહિ.

વિદ્યાર્થીજીવનમાં પ્રવાસનું ઘણું મહત્ત્વ છે. પ્રવાસ કરવાથી આપણામાં સંપ, સહકાર, સહનશીલતા અને સાહસિકતા જેવા ગુણોનો વિકાસ થાય છે. આપણે આપણું કામ જાતે કરતાં શીખીએ છીએ. સૌંદર્યને નિહાળવાની આપણી દષ્ટિ વિકસે છે. આપણને નવું નવું જોવા અને જાણવા મળે છે.

અમારી શાળામાંથી અમને દર વર્ષે પ્રવાસે જવાની તક મળે છે. પ્રવાસે જઈએ ત્યાં કોઈ વાર જમવાનું સારું ન મળે તો કોઈ વાર રહેવાની સારી સગવડ ન હોય. કોઈ વાર બસ ખોટકાઈ જાય તો કોઈ વાર ટ્રેન મોડી પડે. પણ આવી થોડીઘણી અગવડો જ આપણા પ્રવાસને રોમાંચક બનાવે છે.

એક વખત અમારી શાળા દ્વારા કરછ-ભૂજનો પ્રવાસ યોજવામાં આવ્યો હતો. એ પ્રવાસના રોમાંચક અનુભવોને તો હું આજે પણ ભૂલી શકતો નથી. પાંચ શિક્ષકો સાથે અમે પંચાવન વિદ્યાર્થીઓ લગ્ગરી બસ દ્વારા કરછ-ભૂજના પ્રવાસે નીકળ્યા.

સવારનું ખુશનુમા વાતાવરણ હતું. સાયલા, ચોટીલા, માટેલ વગેરે રથળો બેઈને અમે મોરબી પહોંચ્યા. ત્યાંથી ઘોઘમાર વરસાદ શરૂ થઈ ગયો. અમે અંજાર પહોંચ્યા ત્યાં સુધી વરસાદ ચાલુ જ હતો. અમે ભીંજતા ભીંજતા ધર્મશાળાએ પહોંચ્યા.

કરછ-ભૂજમાં સામાન્ય રીતે વરસાદ ઘણો ઓછો પડે છે. તે પણ ચોમાસામાં જ પડે. દિવાળીના દિવસોમાં ઘોઘમાર વરસાદ તૂટી પડ્યો એ બાબત અમારે માટે આશ્ચર્યજનક હતી. અમે વરસતા વરસાદમાં ભૂજના શ્રી રવામીનારાયણ મંદિરની ધર્મશાળાએ પહોંચ્યા. કેટલાક વિદ્યાર્થીઓ અને શિક્ષકો ટાઢથી ઘૂલ રહ્યા હતા. મોડી રાત્રે અમે ગરમ ગરમ ખીચડી અને કઢી જમ્યા.

રાત્રે વરસાદ થંભી ગયો હતો. સવારે તૈયાર થઈને અમે ભૂજનાં જોવાલાયક રથળો, મ્યુઝિયમ અને મહેલની મુલાકાત લીધી. ભૂજનું તળાવ પણ પાણીથી છલોછલ થયું હતું. આ કૌતુક જોવા માટે લોકોનાં ટોળેટોળાં ઊમટ્યાં હતાં.

બપોરે જમ્યા પછી અમે માંડવી તરફ રવાના થયા. માંડવીથી અમે માતાના મહે પહોંચ્યા. સહ્યાયે ત્યાં અમને વરસાદનું વિધન નડ્યું નહીં. વહેલી સવારે માતાના મઢમાંથી નીકળીને અમે નારાયણ સરોવર ગયા. અમે ત્યાં કોટેશ્વર મહાદેવનાં દર્શન કર્યા.

ત્યારબાદ અમે કંડલા તરફ જવાને બદલે ભૂજમાં પાછા ફર્યા. અહીં અમે ભોજન લીધું. પછી અમે ભૂજમાંથી વિદાય લીધી. અમે રાતના એક વાગે શાળામાં આવી પહોંચ્યા. ત્યારબાદ જણ્યું કે વાવાઝોડું બીજી દિશા માં ફેટાઈ ગયું હતું.

આ પ્રવાસમાં અમને ઠીકઠીક તકલીફો પડી. પણ અમને અમારામાં રહેલી હિંમત, સહનશક્તિ અને ભાઈચારાનો અનુભવ પણ થયો. આમ, આ પ્રવાસ મારો એક યાદગાર પ્રવાસ બની રહ્યો.

માતૃપ્રેમ

માતા પોતાના બાળકો પ્રત્યેની લાગણીને કોઈ શબ્દોમાં વર્ણવી શકતું નથી. વાસ્તવમાં, મોટાભાગના લોકો જ્યાં સુધી પોતે માતા ન બને ત્યાં સુધી સમજી શકતા નથી. જીવનમાં આવતા કોઈપણ પતનમાં માતૃ પ્રેમ હંમેશા આપણને પ્રોત્સાહિત કરે છે. તેણી એકમાત્ર એવી વ્યક્તિ છે જેની પાસે આપણા શ્રેષ્ઠ ભવિષ્ય સિવાય કોઈ માંગ નથી. અને તેને પરવડી શકે તે તમામ

આરામ આપે છે. માતૃ પ્રેમ માત્ર તેના બાળકને લાડ લડાવવા માટે જ નથી પરંતુ તેના બાળકને નૈતિક અને સાંસ્કૃતિક મૂલ્યો જણાવવા માટે પણ છે.

સારો ઉછેર વ્યક્તિત્વનું સારું ભવિષ્ય બનાવે છે અને માતા તેના બાળક માટે શ્રેષ્ઠ ભવિષ્ય આપવા માટે ઉત્તમ કાર્ય કરે છે. તેણી ઘરને ઘરમાં ફેરવે છે; તે એક સુપરવુમન તરીકે કામ કરે છે. કારણ કે ઘરના કામોનું સંચાલન કરવાનું અને પરિવારના તમામ સભ્યોની જરૂરિયાતોને સમયસર પૂરી કરવી એ કોઈ સરળ કામ નથી. જો આપણે વર્કિંગ લેડીઝ વિશે વાત કરીએ તો આપણે કલ્પના પણ કરી શકતા નથી કે તે કેવી રીતે બધું એકસાથે મેનેજ કરશે. મને મારી માતા પર ગર્વ છે. જેમણે નોકરી કરવાની સાથે સાથે ઘરનું પણ યોગ્ય સંચાલન કર્યું છે. જન્મ પછી, બાળક તેની માતાને પ્રથમ મિત્ર તરીકે શોધે છે જે તેની સાથે વધારાની સંભાળ અને પોષણ સાથે રમે છે. તે તેના બાળક સાથે મિત્ર તરીકે સંપર્ક કરે છે અને તેના બાળકની તમામ પ્રવૃત્તિઓ પર નજર રાખે છે. માતા તેના બાળક સાથે રમતી વખતે ક્યારેય થાકતી નથી અને હંમેશા તેના વિશે વિચાર્યા વિના તેની તમામ માંગણીઓ પૂરી કરે છે.

માતા તેના બાળક માટે દેવદૂત જેવી છે. કોઈપણ અપેક્ષા વિના, માતા તેના બાળકના ભલા માટે કામ કરતી રહે છે. તે એક માર્ગદર્શક, શિક્ષક, મિત્ર, સંભાળ રાખનાર જેવી મમ્મી સહિત તમામ ભૂમિકાઓ ભજવે છે. તે દરેક સ્ત્રેક્ષ્ણ તેના બાળકની તમામ જરૂરિયાતો પૂરી કરવા માટે તેની આસપાસ વિતાવે છે. નાનપણથી જ, આપણી માતા આપણને એક સારા માણસ તરીકે બનાવવા માટે અને જીવનમાં સારા કાર્યો કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવા માટે શું ખોટું અને શું સાચું છે તે જણાવતી રહે છે. તે કોઈપણ અંગત લોભ વિના અમને પ્રેમ કરે છે અને કાળજી રાખે છે. માતાની સુગંધ તેના નવજાત બાળક દ્વારા સરળતાથી ઓળખી શકાય છે.

પત્રલેખન

તમારાં મોટા ભાઈનાં લગ્ન છે. તેથી તમે ચાર દિવસ નિશાળે જઈ શકો તેમ નથી. તેની રજાચિઠ્ઠી લખો.

ક્ર, ભાગ્યોદય
સોસાયટી,
સોલા રોડ,
અમદાવાદ-૩૮૦૦૬૧
તા. ૩૧-૧-૨૦૧૮

પૂજ્ય ગુરુજી,

સાદર પ્રણામ તા. ૩-૨-૨૦૧૮ ના રોજ મારા મોટા ભાઈનાં લગ્ન છે. તેથી હું તા. ૧-૨-૨૦૧૮ થી તા. ૪-૨-૨૦૧૮ સુધી શાળાએ આવી શકું તેમ નથી. તો મારી ચાર દિવસની રજા પૂરવા મહેરબાની કરશોજી.

લિ.
આપની
આજ્ઞાંકિત વિદ્યાર્થી,
ભરત પટેલ
ધો. ૫, નં. ૧૧

વિચાર વિસ્તાર

કડવા હોયે લીમડા, શીતળ એની છાંય;
બાંધવ હોય અબોલડા તોય પોતાની બાંય.

આ સુભાષિતમાં કુટુંબભાવનાની વાત કરવામાં આવી છે. તેને માટે લીમડાનું ઉદાહરણ આપવામાં આવ્યું છે. લીમડો ભલે કડવો હોય, પરંતુ એની છાયા શીતળ હોય છે. એ જ રીતે આપણાં ભાઈભાંડુ, કુટુંબીજનો ભલે વઢકણા હોય, પરંતુ એ જ સંકટ સમયે મદદરૂપ થતાં હોય છે. આથી આપણે આપણાં

કુટુંબીજનોને પોતાનાં ગણવાં જોઈએ. તેઓ આપણને કોઈ વાર બે કડવાં વેણ કહે તો એનું માઠું લગાડવું જોઈએ નહીં.

વિચારવિસ્તાર

હોય કામ મુશ્કેલ પણ, ઉદમથી ઝટ થાય;

ખંત જો દિલમાં હોય તો, કદી ન હોગટ જાય.

આ પંક્તિઓમાં કવિ કહે છે કે કોઈ પણ મુશ્કેલ કામ મહેનત કરવાથી જલદી પૂરું થાય છે. જો આપણા દિલમાં ખંત હોય તો અઘરું લાગતું કામ પણ મહેનતથી પાર પાડી શકાય છે. આપણી મહેનત કદી નકામી જતી નથી.

કેટલાંક કામ અઘરા હોય છે. જો આપણે વિચાર જ કરતા રહીએ કે તે ક્યારે થશે અથવા કેવી રીતે થશે, તો તે કામ ક્યારેય થશે નહિ. આપણે ઉત્સાહથી અને આયોજનપૂર્વક એ કામ કરવા માંડીએ તો આપણને સફળતા ચોકકસ મળે છે. વિદ્યાર્થી તરીકે આપણને જે વિષયો અઘરા લાગતા હોય તે શીખવા માટે આપણે ખંતથી મહેનત કરીએ તો એમાં ચોકકસ સફળતા મળે છે.

આપણે ખંતથી મહેનત કરવી જોઈએ.

વિચાર વિસ્તાર

પીપળ પાપળ પાન ખરતા, હસતી કૂંપળિયા,

મુજ વીતી તુજ વીતશે, ધીરી બાપુડિયાં.

આ પંક્તિઓમાં કવિ કહે છે કે પીપળાનાં પીળાં પાનને ખરતાં જોઈને પીપળાની કૂંપળો હસે છે. તેમને હસતી જોઈને ખરતાં પીળાં પાન કહે છે કે, 'તમે ધીરજ રાખો. આજે અમારી જે દશા થઈ રહી છે તેવી જ દશા કાલે તમારી પણ થવાની છે.'

કેટલાંક યુવકો ઘરડાં, અપંગ અને અશક્ત લોકોની હાંસી ઉડાવે છે, તેમની મજક કરે છે, તે બરાબર નથી, કારણ કે એક દિવસ તેમની પણ એવી જ દશા થવાની છે.

આ પંક્તિઓ પરથી બોધ મળે છે કે આપણે કોઈની મજક, મશ્કરી ન કરીએ કે હાંસી ન ઉડાવીએ. ઘરડાં, અપંગ અને અશક્ત લોકો પ્રત્યે આપણે દયા અને સહાનુભૂતિ રાખવી જોઈએ.

વિચાર વિસ્તાર

**આવ નહિ, આદર નહિ, નહિ નયનમાં નેહ;
તે ઘર કદી ન જઈએ, (ભલે) કંચન વરસે મેહ.**

આ પંક્તિઓમાં કવિ કહે છે કે જે ઘેર આપણને આવકાર ન મળે, જે ઘરમાં આપણો આદર-સત્કાર ન થાય અને જે ઘરના લોકોમાં આપણા માટે પ્રેમ ન હોય; તે ઘેર સોનાનો વરસાદ વરસે તોપણ આપણે જવું ન જોઈએ. આપણને સ્વમાન વહાલું હોવું જોઈએ. સ્વમાનને ખાતર જ ભગવાન શ્રીકૃષ્ણે દુર્યોધનનાં પકવાન ત્યજીને વિદુરને ઘરે ભાજી ખાધી હતી.

સ્વમાનના ભાગે આપણને ગમે તેટલો લાભ થતો હોય, તો તે જતો કરવો જોઈએ. તે જ પ્રમાણે આપણે પણ બીજાનું સંમાન સાચવવું જોઈએ. બીજાને આદર આપવો જોઈએ.

અન્ય ધોરણ વાઈઝ અને વિષય
વાઈઝ નિબંધો માટે

CLICK HERE

ધોરણ - ૩/૪/૫ ગુજરાતી

ધોરણ - ૫ હિન્દી

ધોરણ - ૫ અંગ્રેજી

ધોરણ - ૬/૭/૮ ગુજરાતી

ધોરણ - ૬/૭/૮ હિન્દી

ધોરણ - ૬/૭/૮ અંગ્રેજી

